

مقدمه

علف هرز گیاهی است که به طور ناخواسته در خارج از محل رستنگاه طبیعی می‌روید و این موضوع قادر است همه انواع گیاهی را شامل شود. علف‌های هرز برای کسب آب، مواد غذایی و در صورت برخورداری از ارتفاع بیشتر جهت کسب نور با گیاهان زراعی و باغی به رقابت بر می‌خیزند. علف‌های هرز می‌توانند تاثیرات تاسف‌انگیزی بر پرورش درختان میوه و گیاهان دیگر به واسطه رقابت با آنان جهت جذب آب، فضا و مواد غذایی برجا بگذارند.

خاکپوش‌های خرده

مواد خرده‌ریز نیز می‌توانند در مدیریت علف‌های هرز مؤثر باشند، ولی معمولاً حجم زیاد مورد نیاز سرکوب رویش علف‌های هرز هزینه حمل آنها را غیراقتصادی می‌کند، مگر در شرایطی که مواد مورد نیاز در همان محل تولید شوند. برای جلوگیری از رویش علف‌های هرز یکساله به لایه‌ای از کمپوست با ارتفاع ۳ تا ۵ سانتی‌متر نیاز است. کاه و کلش، پوست درخشان و کمپوست کودهای سبز از جمله مهم‌ترین مواد آلی مورد استفاده برای این منظور هستند. در صورتی که فرآیند تهیه کمپوست به طور کامل مؤثر نباشد با اگر منابعی برای آلودگی به کمک باد وجود داشته باشد، بذور علف هرز در خاکپوش به مشکل مهمی تبدیل می‌شوند. در خاکپوش‌های کاه و کلش به دلیل ریزش بذر یا سنبله‌های باقیمانده پس از عملیات برداشت، گیاهچه‌های خودروی غلات مشکل مهمی به شمار می‌رود (شکل ۱).

شکل ۱- در خاکپوش‌های کاه و کلش، گیاهچه‌های خودروی غلات مشکل مهمی به شمار می‌رود.

در مورد خاکپوش‌های تراشه‌ای مربوط به مواد سبک احتمال بادبردگی وجود دارد. تجزیه خاکپوش‌های ساخته شده از مواد آلی ممکن است منجر به رهاسازی مواد سمی با محبوس کردن نیتروژن خاک شود. این عوامل می‌تواند تاثیر منفی روی رشد و عملکرد گیاه زراعی داشته باشد. استفاده از خاکپوش‌های حاصل از کاه و کلش و پوسته درختان در کنار ردیف درختان در سال اول، توانست علف‌های هرز باغ‌ها را به خوبی کنترل نماید. اما در سال بعد جمعیت علف‌های هرز افزایش یافت. البته در سال دوم، برای هر دو نوع خاکپوش، با تجزیه مواد آلی، غلظت نیتروژن معدنی خاک کاهش یافت.

خاکپوش‌های ورقه‌ای

خاکپوش‌های پلی‌اتیلن سیاه به طور گسترده‌ای برای مدیریت علف‌های هرز در نظام ارگانیک و رایج مورد استفاده قرار می‌گیرند (شکل ۲).

شکل ۲- خاکپوش‌های پلی‌اتیلن سیاه به طور گسترده‌ای برای مدیریت علف‌های هرز استفاده می‌شوند.

خاکپوش‌های پلاستیکی ساخته شده به طور انتخابی تشعشع فعال فتوسنتزی (PAR) را فیلتر نموده و با عبور نور مادون قرمز سبب گرم شدن خاک می‌گردند. بررسی‌ها نشان داده که: خاکپوش‌های عبور دهنده نور مادون قرمز (IRT) در مدیریت علف‌های هرز کاربرد دارند. ورقه‌های پلاستیکی با رنگ‌های مختلف در مزرعه آزمایش شده است. پوشش پلاستیکی سفید و سبز، تاثیر اندکی روی علف‌های هرز داشت، در حالی که پوشش پلاستیکی قهوه‌ای، سیاه، آبی، سفید روی سیاه (دورنگ) از رویش علف‌های هرز جلوگیری کرد. در کشور انگلستان، خاکپوش پلی‌تیلن سیاه رنگ کارایی بسیار عالی در مدیریت علف‌های هرز کلم بروکس و نشایی

داشته‌اند. در باغ‌های سیب، کاربرد خاکپوش‌های سیاه‌رنگ پهن شده در بین ردیف‌های درختان موجب مدیریت کامل علف‌های هرز گردیده و میزان عملکرد محصول در این تیمار از سایر خاکپوش‌های کاربردی و تیمار استفاده از علف‌کش بهتر بوده است. در کشت‌های نشایی کاهو، کلم چینی و کلم بروکس، خاکپوش‌های کاغذی عملکرد قابل مقایسه‌ای با پوشش پلی‌اتلین سیاه داشت. خاکپوش‌های کاغذی قهوه‌ای و سیاه در کشت سبزیجات و گل‌ها به طور مناسبی سبب مدیریت علف‌های هرز شد. پهن کردن برخی خاکپوش‌ها با مشکل مواجه است، به طوری که باد سبب جابجایی و جمع شدن لایه خاکپوش می‌شود. در مورد خاکپوش‌های کاغذی، پهن کردن صحیح آن و استقرار سریع گیاه زراعی عوامل مهمی در جلوگیری از پارگی و بادبردگی لایه خاکپوش محسوب می‌شوند. انبساط و انقباض مربوط به تغییرات سطح رطوبتی سبب پارگی خاکپوش‌های کاغذی صاف می‌شود. خاکپوش‌های تهیه شده از کاغذ چروکدار (ناصاف) از انعطاف‌پذیری کافی برای چنین جابه‌جایی‌هایی برخوردار است و کمتر پاره می‌شوند.

بعد از برداشت محصول، جمع‌آوری و بازیافت خاکپوش‌های پلاستیکی و سایر انواع بادوام آن یا مشکلات مواجه می‌باشد. خاکپوش‌های کاغذی، الیاف طبیعی غیرنساجی و پلاستیک‌های تجزیه‌پذیر از مزیت تجزیه طبیعی برخوردارند و بعد از استفاده می‌توان آنها را با خاک مخلوط ساخت. تهیه خاکپوش از چنین موادی برخی مزیت‌های زیست محیطی دیگر نیز در بردارد.

منبع

زند، اسکندری (۱۳۸۸). مدیریت علف‌های هرز (چاپ دوم). مشهد: انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد.

